

Lajtos Nóra

Vöröshaccsereg ucca 106.

Lajtos Nóra
(1977, Püspökladány)
költő, író, irodalomtörténész,
Debrecenben él

Van, hogy az ember élete úgy alakul, hogy elhagyni kényszerül gyermekkora-ifjúkora szeretett helyszínét. A falut, amely nagyközségből kisváros lett az évek folyásával, a szülői házat, amelyben három nemzedék élt együtt jóbanrosszban, amíg a nagyszülők fogták magukat, és fel nem költöztek az égi hazába. A házunk, ahol a gyermekkoromat és fiatalságomat töltöttem, a kisváros közepén állt, szemben az iskolával és a református templommal. Nyolcszobás, emeletes ikerház volt, amiről nem is tudom, miért írok múlt időben, hiszen attól, hogy már egy éve nem jártam arra, még most is ott áll a Fő utca 106. szám alatt. Én még emlékszem, amikor Vörös Hadsereg utcát kellett mondanom a tanító néninek, amikor kérdezte, hol lakom. A kérdésnek nem volt sok létjogosultsága, hiszen mindenki tudta, hogy hol lakunk. Kisiskolásként nem sok értelmet tulajdonítottam a „vöröshaccsereg”-nek. Mikorra pedig megértettem volna, mi fán terem a szó, elnevezték – nem túl fantáziadúsan – Fő utcának.

A kisváros, ahol felnőttem, egyrészt a fazekasságáról híres, mondhatni világszerte. Nemigen van olyan otthon, ahol legalább egy fekete kerámiából készült tárgy ne ékeskedne a falon vagy az asztalon. Erre nagyon büszke vagyok. Másrészt sokan úgy is ismerik a szülőfalumat mint Kismoszkvát. Erre már nem vagyok olyan büszke. De változtak az idők. Azok az idők elmúltak, amikor nagyapámat elvitték három napra, mert nem akart belépni a téeszbe, és félholtra verve ténfergett haza.

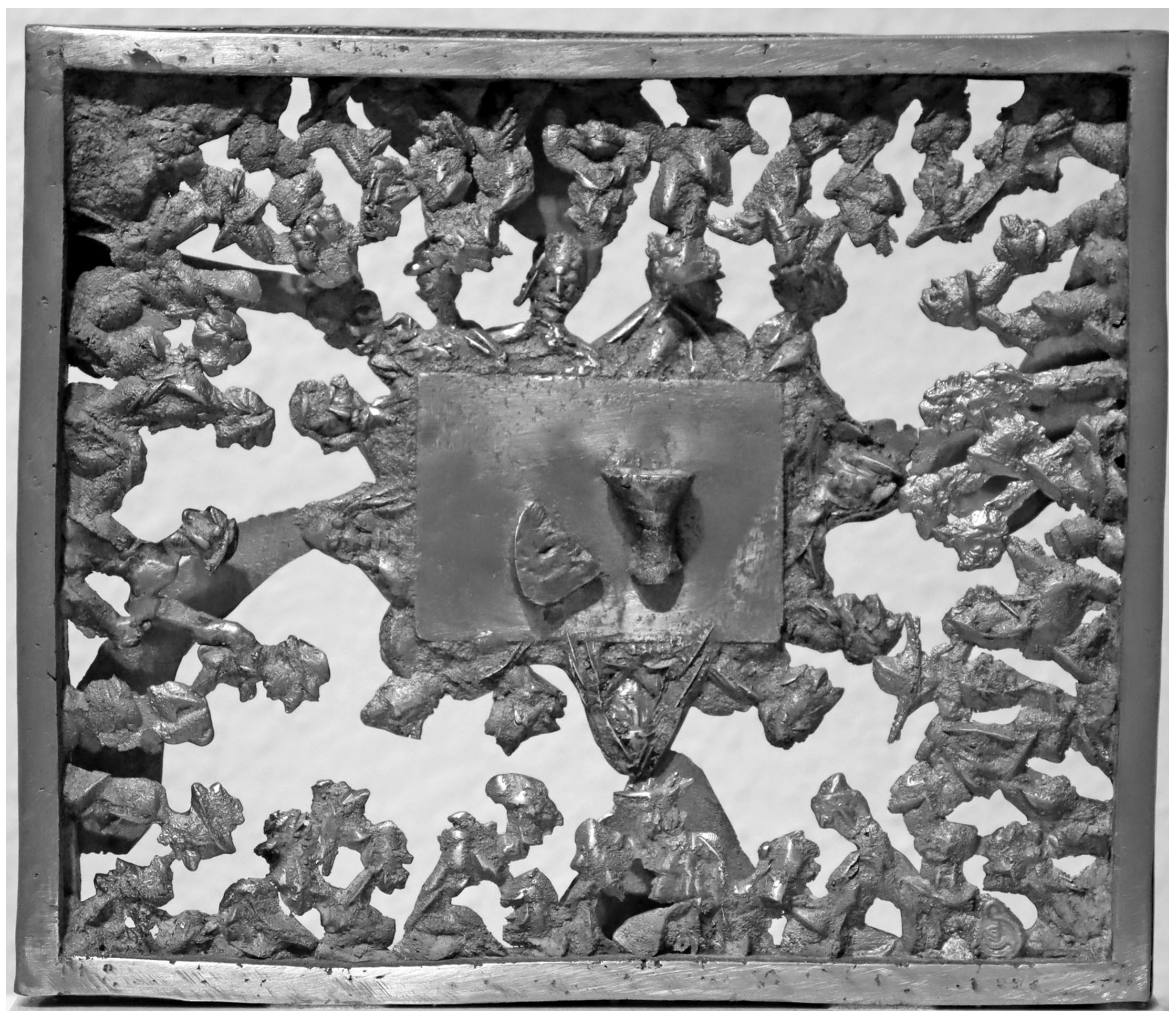
Nagy volt otthon akkoriban a nyomás, de ezt én csak hallomásból tudhatom. A gyermekkoromra nem vetett semmiféle rossz fényt: nagymama főztjét, nagyapa kocsmafüstízű ropijainak emlékét már soha senki nem veheti el tőlem. A lekvároktól, lecsóktól, szörpöktől, kifőtt paradicsomlevektől roskadozó stelázsi polcai tudnának mesélni azokról a békebeli időkről, amikor még nagyapám nyikorgó csizmájával ment be oda, hogy egy szeletet kanyarítson az ötkilós cipőből. S hogy mennyi sorszerűség volt abban, hogy szemben lakva az iskolával, tanár lett belőlem, nem tudom.

A földszinti szobában állt a kistestű bécsi zongorám, amelyet nyolcéves koromban kaptam. Faragott kottatartóján sok-sok kotta feküdt az évek során, elefántcsont-billentyűzeten számtalan billentés történt. Két szentélyem volt: a zeneiskola és a könyvtár, amely a művelődési házban kapott helyet. A hangok és a csend szentélyei. Két véglet, de nem tudtam egyik nélkül sem megenni.

Aztán március 15-én, egy pénteki napon nagyapám végleg kicsoszogott az ajtón, és többé nem jött vissza. Majd évek múltán nagyfi hagyta húslevesgőzös kasmír fejkendőjét és hagymaszagú otthonkáját felakasztva a fogason. A továbbtanulás elszólított bennünket – engem a húgommal – a megyeszékhelyre, ahol édesanyám is dolgozott. Apám a Dunántúlon kapott munkát. Húsz évig árultuk a házat, míg végül egy fővárosi testvérházaspár meg nem vette. Eljött a dobozolás, zsákolás ideje. Bezsákoztuk

nagyapát meg nagymamát. Elgurult könnyein-
ket nem tudtuk, de nem is akartuk összeszede-
getni. Hozzátartozott az elengedéshez. A ház,
amelynek falaiban ott hallottam gyermeki ka-
cájainkat, Mozart menüettjeit, kezdett kihűlni.
Nemcsak azért, mert odakint már avar borí-
totta a kertet, hanem mert elillant belőle a csa-
ládi együttlét. „Az istállóban felaggatott ló-
szerszámokkal mi legyen?” – kérdezte apám
édesanyámtól. „Szedd le őket, elvisszük ma-
gunkkal.”

Hogy a lószerszámok végül melyik ládafiá-
ba kerültek, nem tudom, de azt igen, hogy én
a szívem legdíszebb ládafiájában őrzöm a tu-
lipánníló, orgonailatos estéjű, tyúkudvarsza-
gú, istállómeleg hétköznapijaimat. Amikor utol-
jára csuktuk be a nagykaput magunk mögött,
már nem néztem vissza a házunkra. Legyen
meg a Te akaratod – gondoltam, ahogy elhalad-
tunk a katolikus kistemplomunk mellett, és
nagyokat nyeltem, amikor elhagytuk a helység-
névtáblát, áthúзва rajta a név: Nádudvar.

Széri-Varga Géza: Együtt